

# Interne audit conform CO<sub>2</sub>-prestatieladder

---

Bedrijf: Krämer Groep

Datum: 11 oktober 2016

Soort audit: interne audit conform paragraaf 6.1.1.1 van de CO<sub>2</sub>-prestatieladder

Doelstelling: beoordelen of de inventarisatie van energiestromen, energieverbruik, energieverbruikers en reductiemogelijkheden volledig is uitgevoerd

Geïnterviewde: de heer H. de Weerd (directeur)

Auditor: R. Veldman (BK Ingenieurs B.V.)

Locatie: Computerweg 13 te Utrecht (kantoor Krämer Groep)

---

## Inleiding

De regels die gelden voor het uitvoeren van een interne audit volgens het Handboek CO<sub>2</sub>-prestatieladder 3.0 zijn beschreven in paragraaf 6.1.1.1. De interne audit dient antwoord te geven op de volgende vragen:

- Voldoet het managementsysteem aan de eisen van het certificatieschema?
- Wordt in het bedrijf gewerkt in overeenstemming met de afspraken die in het systeem zijn vastgelegd?
- Zijn er mogelijkheden voor verbetering?

Daarnaast dient in de interne audit te worden beoordeeld of de doelstellingen per eis die zijn opgenomen in de auditchecklijsten worden gerealiseerd.

In dit verslag worden de hierboven genoemde onderdelen hierna achtereenvolgens behandeld.

## Voldoen aan eisen certificatieschema

De eisen van het certificatieschema zijn vermeld in de auditchecklijsten die zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van het Handboek CO<sub>2</sub>-Prestatieladder 3.0.

In het kader van de Zelfevaluatie is per eis behorend tot de niveaus 1 tot en met 3 beoordeeld of hieraan wordt voldaan. De Zelfevaluatie is uitgewerkt in twee verschillende documenten: een verslag van bevindingen (Word-document) en een rekenblad voor puntenberekening (Excel-document van SKAO-website). In het verslag van de Zelfevaluatie (Word-document) is per eis gemotiveerd beschreven waarom de vermelde punten zijn toegekend.

In het Excel-document voor de Zelfevaluatie (standaard-document van website SKAO) zijn per eis punten toegekend. Uit de optelling van de toegekende punten blijkt dat het benodigde puntenaantal dat nodig is om te voldoen aan niveau 3 wordt gehaald.

## Werken in overeenstemming met afspraken

De belangrijkste afspraken die gelden in het kader van het CO<sub>2</sub>-managementsysteem zijn hieronder opgesomd. Tijdens de interne audit is beoordeeld of de afspraken worden nageleefd. Hierna zijn per 'afpraak' de bevindingen van de beoordeling beschreven.

1. Bijhouden van verbruiksgegevens (Inzicht),
2. Monitoren van de voortgang van de reductiedoelstellingen (Reductie),
3. Uitvoeren van reductiemaatregelen,
4. Communiceren over energie- en CO<sub>2</sub>-reductie (Transparantie),
5. Uitdragen van energie- en CO<sub>2</sub>-reductie (Participatie).

### Ad 1. Bijhouden van verbruiksgegevens (Inzicht).

In het Excel-schema 'Verbruiksgegevens' zijn de gegevens van 2015 van de auto's (diesel en benzine), bedrijfsmiddelen (diesel en benzine), gas (m<sup>3</sup>s) en elektriciteit (kWh) exact geregistreerd.

De verbruiksgegevens ten behoeve van de CO<sub>2</sub>-footprint van 2016 zijn door Krämer per Excel-document aangeleverd. Het brandstofverbruik wordt per auto bijgehouden door middel van een tankpassysteem. Het gemiddeld verbruik per auto met vaste berijder (bijvoorbeeld in liters per 100 kilometer) wordt nog niet bijgehouden maar de mogelijkheid is aanwezig. Het is een kwestie van invullen van de juiste kilometerstand tijdens de tankpastransactie bij het pompstation.

De verbruiksgegevens van gas en elektriciteit zijn gebaseerd op de jaarhoeveelheden die zijn vermeld op de jaarafrekening van de energiemaatschappij.  
De zakelijke kilometers met privé-auto's zijn berekend vanuit de vergoedingen die aan de medewerkers zijn betaald.

#### Ad 2. Monitoren van de voortgang van de reductiedoelstellingen (Reductie)

De reductiedoelstellingen, termijnen en verantwoordelijken zijn opgenomen in het Energie Management Actieplan. De monitoring van de reductiedoelstellingen zal tenminste jaarlijks plaatsvinden. De nieuw berekende CO<sub>2</sub>-footprint wordt dan vergeleken met de footprint van het referentiejaar (2015). Per scope vindt berekening plaats van de gerealiseerde reductie. De CO<sub>2</sub>-footprint van 2016 is op dit moment nog niet bekend, daarom kan nog geen vergelijking worden gemaakt tussen de CO<sub>2</sub>-footprints van 2016 en 2015.

Overigens kan worden overwogen om de CO<sub>2</sub>-footprint structureel halfjaarlijks op te stellen in plaats van jaarlijks. Wanneer na een half jaar blijkt dat de CO<sub>2</sub>-emissie achterloopt ten opzichte van de doelstellingen kan gemakkelijker worden gecorrigeerd door het bijstellen van maatregelen dan wanneer de ontdekking na een jaar wordt gedaan.

#### Ad 3. Uitvoeren van reductiemaatregelen

De maatregelen die zijn ingesteld om bij te dragen aan het behalen van de reductiedoelstellingen zijn vermeld in het Energie Management Plan. Een belangrijke maatregel die leidt tot CO<sub>2</sub>-reductie is dat bij vervanging van auto's en machines nadrukkelijk wordt gelet op de CO<sub>2</sub>-prestatie. Zodra het gemiddeld brandstofverbruik per auto met vaste berijder in beeld is gebracht. Kan hierop monitoring plaatsvinden. Met betrekking tot elektriciteit zal een analyse van het verbruik worden uitgevoerd zodat een beter inzicht ontstaat in hoe het verbruik is verdeeld en wie de grootverbruikers zijn.

#### Ad 4. Communiceren over energie- en CO<sub>2</sub>-reductie (Transparantie)

Interne communicatie over energie- en CO<sub>2</sub>-reductie vindt onder andere plaats via het personeelsblad de CO<sub>2</sub>-nieuwsbrief en via toolboxes. Hiervan zijn voorbeelden van communicatie in de afgelopen periode beschikbaar. Verder kunnen medewerkers worden aangesproken wanneer afwijkende CO<sub>2</sub>-prestaties worden geconstateerd. Externe communicatie over energie- en CO<sub>2</sub>-reductie wordt in hoofdzaak gedaan via de website van het bedrijf.

#### Ad 5. Uitdragen van energie- en CO<sub>2</sub>-reductie (Participatie)

Krämer Groep neemt deel aan het CO<sub>2</sub>-initiatief 'Nederland CO<sub>2</sub>-neutraal' en bezoekt bijeenkomsten van het initiatief waar kennis en informatie wordt uitgewisseld.

### **Mogelijkheden voor verbetering**

De monitoring van de voortgang van de reductiedoelstellingen wordt tot dusver per jaar gedaan. Het is beter om per halfjaar de verbruiksgegevens te inventariseren en daarvan de halfjaarlijkse CO<sub>2</sub>-footprint te berekenen. Halfjaarlijkse monitoring heeft als voordeel dat sneller kan worden gereageerd wanneer blijkt dat de CO<sub>2</sub>-prestatie achterblijft ten opzichte van de doelstelling. In deze situatie kunnen bijvoorbeeld aanvullende CO<sub>2</sub>-maatregelen worden ingesteld. Wanneer in de situatie van een achterblijvende CO<sub>2</sub>-reductie-prestatie geen halfjaarlijkse maar jaarlijkse monitoring plaatsvindt, kan de afwijking ten opzichte van de doelstelling veel groter geworden zijn en wordt pas (te) laat ontdekt.

### **Analyse CO<sub>2</sub>-emissie**

De verdeling van de CO<sub>2</sub>-emissie per energiestroom is weergegeven in de cirkeldiagram hieronder.

## Verdeling CO2-emissie 2015



- Diesel voor bedrijfsauto's
- Benzine voor bedrijfsauto's
- Gas voor verwarming
- Zakelijke kilometers met prive-auto's
- Diesel voor gereedschappen
- Benzine voor gereedschappen
- Elektriciteit

De afkortingen waarmee een oordeel wordt toegekend aan een bevinding worden hieronder verklaard.

+ : de bevinding is in overeenstemming met de norm.

- : de bevinding wijkt af van de norm.

A : de bevinding is een aandachtspunt.

### Invalshoek A: Inzicht

Eis	Doelstelling	Bevindingen	+	-	A
1A	Het bedrijf weet welke soorten energie gebruikt worden.	De energiestromen zijn geïnventariseerd en vastgelegd in hoofdstuk 3. De energiestromen worden genoemd in de CO <sub>2</sub> -footprint die intern en extern is gecommuniceerd.	+		
2A	Het bedrijf weet per soort energie hoeveel er wordt gebruikt, gedifferentieerd naar verschillende activiteiten van het bedrijf.	De verbruiksgegevens per energiestroom zijn opgenomen in de tabel in paragraaf 3.1 (Energiestromen en energieverbruik) en maken ook deel uit van de berekening van de CO <sub>2</sub> -footprint.	+		
3A	Het bedrijf heeft een CO <sub>2</sub> -administratie waarbij geen discussie is over de hoeveelheden en de berekeningswijze. Het bedrijf heeft inzicht in de belangrijkste aangrijpingspunten voor de reductieaanpak.	Het jaaroverzicht van de verbruiksgegevens is opgenomen als bijlage 2. Het brandstofverbruik is gebaseerd op de facturen voor brandstof. Het brandstofverbruik is per auto bekend. De verbruiksgegevens van gas en elektriciteit zijn gebaseerd op de jaaroverzichten van de energiemaatschappij.	+		
4A	Het bedrijf heeft naast scope 1 en 2, de relatieve omvang van scope 3 emissie bepaald. Het management is zich bewust van de invloed van het bedrijf in verschillende ketens, up en downstream, waarin het acteert. Op basis van deze kennis identificeert kansrijke mogelijke energie- en CO <sub>2</sub> -reductiemaatregelen in de ketens, en potentiële ketenpartners voor de aanpak ervan.	N.v.t.			
5A	Het bedrijf verbreedt en verdiept zijn inzicht in scope 3 en de wijze waarop het bedrijf emissies in scope 3 kan reduceren.	N.v.t.			

**Invalshoek B: Reductie**

Eis	Doelstelling	Bevindingen	+	-	A
1B	Het bedrijf weet per energiestroom waarop bespaard kan worden. Per besparingsmogelijkheid is inzicht op welke activiteit van het bedrijf dit betrekking heeft.	Inventarisatie van het energieverbruik per energieverbruiker geeft inzicht in de verdeling van het verbruik. Deze informatie is van belang voor het bepalen van de onderdelen waar reductie op het verbruik kan worden behaald. De inventarisatie van het energieverbruik per energieverbruiker laat zien 'wie' de grootverbruikers zijn. Door de grootverbruikers kan waarschijnlijk gemakkelijker een besparing worden gerealiseerd. De lijst van auto's en bedrijfsmiddelen die verantwoordelijk zijn voor het brandstofverbruik zijn opgenomen als bijlage 2. In de lijst is per auto het brandstofjaarverbruik vermeld. In hoofdstuk 4 is de inventarisatie van reductiemogelijkheden opgenomen.	+		
2B	De doelstellingen zijn kosteneffectief en tegelijk ambitieus, en daarover wordt heldere informatie gegeven. De doelstellingen zijn concreet. De maatregelen (met name voor de projecten) zijn toegewezen aan degenen die betrokken zijn bij de uitvoering, nodig om de maatregelen te implementeren, en breed gecommuniceerd binnen relevante delen van het bedrijf.	De doelstellingen en maatregelen zijn opgenomen in het Energie Management Actieplan. Het Actieplan is intern gecommuniceerd en via de website gepubliceerd.	+		
3B	Het bedrijf formuleert een ambitieuze, onderbouwde doelstelling voor energie- en CO <sub>2</sub> -emissie-reductie (scope 1 en 2), waarbij rekening is gehouden met de relatieve positie ten opzichte van bedrijven met vergelijkbare activiteiten met betrekking tot de huidige CO <sub>2</sub> -prestatie en/ of genomen maatregelen. Ook wordt rekening gehouden met innovatieve ontwikkelingen.	De doelstellingen en maatregelen zijn opgenomen in het Energie Management Actieplan. Het Actieplan is intern gecommuniceerd en via de website gepubliceerd.	+		
4B	Het bedrijf formuleert een ambitieuze, onderbouwde doelstelling voor energie- en CO <sub>2</sub> -emissie-reductie in de keten, waarbij rekening is gehouden met de invloed van het bedrijf in de keten, de relatieve positie ten opzichte van andere bedrijven met vergelijkbare activiteiten en met andere initiatieven in de keten of in de sector. Ook wordt rekening gehouden met innovatieve ontwikkelingen.	N.v.t.			
5B	Het bedrijf formuleert op basis van toegenomen inzicht verdergaand beleid en doelstellingen voor energie en CO <sub>2</sub> -reducties in scope 1, 2 en 3. Het bedrijf weet tijdig bij te sturen indien het slagen van doelstellingen in gevaar komt, opdat het slaagt in het realiseren van de ambitieuze doelstellingen.	N.v.t.			

**Invalshoek C: Transparantie**

<b>Eis</b>	<b>Doelstelling</b>	<b>Bevindingen</b>	<b>+</b>	<b>-</b>	<b>A</b>
1C	Het bedrijf betreft alle medewerkers bij het ontwikkelen van energie- of CO <sub>2</sub> -reductiebeleid, waarbij helder wordt gecommuniceerd waar de grote uitdagingen liggen voor het eigen bedrijf en de eigen activiteiten.	De interne belanghebbenden zijn geïnventariseerd en vastgelegd in paragraaf 6.2.1. In paragraaf 6.3 is de interne communicatie beschreven. In het communicatieplan is aangegeven op welke wijzen de communicatie plaatsvindt, met welke frequentie en wie daarvoor verantwoordelijk is.	+		
2C	Het bedrijf werkt aan draagvlak binnen het bedrijf om te zoeken naar effectievere energie- en CO <sub>2</sub> -reductiemaatregelen. Het bedrijf stimuleert eigen medewerkers om met verbetervoorstellen te komen en koppelt terug wat er met deze voorstellen gebeurt. Het bedrijf weet welke externe belanghebbenden belang kunnen hebben bij energie- en CO <sub>2</sub> -reductie binnen het bedrijf. De medewerkers van het bedrijf die een relevante bijdrage kunnen leveren weten wat er van hen wordt verwacht.	De communicatie met de medewerkers over CO <sub>2</sub> -reductiemaatregelen en andere CO <sub>2</sub> -onderwerpen vindt onder andere plaats in toolbox-bijeenkomsten en overleggen. De communicatie-sessies zijn bedoeld om medewerkers te informeren maar ook om ervaringen en ideeën uit te wisselen. De externe belanghebbenden zijn geïnventariseerd en vastgelegd in paragraaf 6.2.2. Chauffeurs van bedrijfsauto's zijn in een toolbox geïnformeerd over de principes van Het Nieuwe Rijden of zij hebben de cursus gevolgd.	+		
3C	Het bedrijf stelt door middel van communicatie externe relevante deskundigen in staat een kritisch oordeel te vormen over de inspanningen van het bedrijf, ook ten opzichte van andere bedrijven.	De in 3C.1 genoemde documenten en informatie is via de website beschikbaar voor externe partijen.	+		
4C	Het doel van de dialoog is om te beoordelen of het thema daadwerkelijk prioriteit heeft binnen de directie van het bedrijf en om suggesties te doen voor verbetering en het oppakken van nieuwe onderwerpen.	N.v.t.			
5C	Het bedrijf gaat een verplichting aan met een contractueel karakter tot het realiseren van specifieke energie of CO <sub>2</sub> -reductiedoelstellingen, communiceert over dit commitment en maakt deze waar. Doelstellingen die onder dit commitment vallen zijn tenminste in lijn met nationale en/ of sectorale reductiedoelstellingen en gaan duidelijk verder dan wettelijke verplichtingen. Het bedrijf communiceert over zijn doelstellingen en resultaten met betrekking tot energie- en CO <sub>2</sub> -reductie in de keten.	N.v.t.			

**Invalshoek D: Participatie**

Eis	Doelstelling	Bevindingen	+	-	A
1D	Het bedrijf weet welke ontwikkelinitiatieven er zijn die potentieel maatregelen kunnen opleveren die relevant zijn voor het bedrijf. Het management heeft uitspraken gedaan over eventuele deelname aan deze initiatieven.	De initiatieven zijn genoemd en beschreven in hoofdstuk 7 Participatie: Duurzame leverancier, Stichting Nederland CO <sub>2</sub> Neutraal, Het nieuwe rijden en het nieuwe draaien en SKAO.	+		
2D	Het bedrijf weet welke informatie van nut kan zijn voor zijn projecten (gekoppeld aan 2B en 2C) en neemt deel aan een initiatief dat beantwoordt aan de eigen kennisbehoefte.	Krämer Groep neemt deel aan het initiatief Duurzame leverancier. Het initiatief helpt leveranciers bij de opzet van een duurzame bedrijfsvoering en opdrachtgevers bij het vinden van duurzame leveranciers.	+		
3D	Het bedrijf draagt bij aan en maakt gebruik van de ontwikkeling van nieuwe kennis, in samenwerking met anderen, gericht op potentieel effectieve reductiemaatregelen.	In het kader van het initiatief Duurzame leverancier worden kennis en ervaring uitgewisseld met collega-bedrijven binnen en buiten de sector.	+		
4D	Het bedrijf neemt een leidende rol in de ontwikkeling en bij het bekend maken van nieuwe maatregelen voor verdergaande energie- of CO <sub>2</sub> -emissie reductie in de sector.	N.v.t.			
5D	Het bedrijf slaagt erin, of heeft zich gedurende een bepaalde termijn en op verschillende manieren ingespannen om andere bedrijven in de sector/ branche aan te zetten tot implementatie van kansrijke energie- of CO <sub>2</sub> -reductiemaatregelen.	N.v.t.			

**Samenvatting en conclusie interne audit**

Op basis van de bovenstaande bevindingen kan worden geconcludeerd dat het CO<sub>2</sub>-managementsysteem van Krämer Groep voldoet aan de gestelde eisen. De aandachtspunten vanuit de interne audit zijn hieronder samengevat weergegeven.

- Het gemiddeld verbruik per auto met vaste berijder (bijvoorbeeld in liters per 100 kilometer) wordt nog niet bijgehouden maar de mogelijkheid is aanwezig. Het is een kwestie van invullen van de juiste kilometerstand tijdens de tankpastransactie bij het pompstation. Het is aan te raden om van deze mogelijkheid gebruik te maken, dit geeft een beter inzicht in het brandstofverbruik.
- Overwegen om de CO<sub>2</sub>-footprint structureel halfjaarlijks op te stellen in plaats van jaarlijks. Wanneer na een half jaar blijkt dat de CO<sub>2</sub>-emissie achterloopt ten opzichte van de doelstellingen kan gemakkelijker worden gecorrigeerd door het bijstellen van maatregelen dan wanneer de ontdekking na een jaar wordt gedaan.